

2/10 Kontrasternas konsert – Mazzoli, Nielsen, Barber och Cage

Program

(1 timme och 40 min inkl paus)

Missy Mazzoli Sinfonia for Orbiting Spheres (2014) – 12 min

Samuel Barber Violinkonsert (1939) – 21 min

Paus

John Cage Atlas Eclipticalis (1961) – 10 min

Carl Nielsen Symfoni nr 6 (1924-25) – 32 min

Medverkande

Helsingborgs Symfoniorkester

Solist Sonoko Miriam Welde, violin

Dirigent Baldur Brönnimann

Välkommen till Kontrasternas konsert med Helsingborgs Symfoniorkester!

Missy Mazzoli

Missy Mazzoli född 1980 är en amerikansk tonsättare och pianist, känd för operor, orkesterverk och kammarmusik. Hon har varit "composer in residence" vid bland annat Chicago Symphony Orchestra och Opera Philadelphia. Missy Mazzoli är den första kvinnliga tonsättare som fått beställning från The Metropolitan Opera!

För oss skandinaver kan nämnas att hon skrivit en opera "Breaking the waves" byggd på Lars von Triers film med samma namn.

Sinfonia for Orbiting Spheres (2014)

Sinfonia (for Orbiting Spheres) är ett orkesterverk komponerat 2014. Det rör sig i gränslandet mellan klassisk konstmusik, minimalism och elektronisk musik. Verket använder en traditionell symfoniorkester, fast med elektroniska inslag samt även det för en symfoniorkester ovanliga instrumentet munspel. Musiken rör sig långsamt i cirklar, med överlappande lager som långsamt förändras. Den flyter framåt i en organiskt kretsande rörelse, likt planeter i ett solsystem.

Detta är tonsättarens egna program-kommentar översatta från engelska:

"Sinfonia (för Orbiting Spheres) är musik i form av ett solsystem, en samling rokokoslingor som slingrar sig runt varandra inom en större omloppsbana. Ordet "sinfonia" hänvisar till barockverk för kammarorkester men också till den gamla italienska termen för en vevlira, ett medeltida stränginstrument med konstanta, väsande drön som vevas ut under melodier som spelas på ett anslutet keyboard. Det är ett stycke som snurrar och snurrar, som närmar sig lyssnaren bara för att hoppa iväg i halsbrytande fart, och i processen förvandlas ensemblen till en provisorisk vevlira som vårdslöst kastas ut i rymden. Sinfonia (för Orbiting Spheres) beställdes av Los Angeles Philharmonic och utökades senare för en konsert med Boulder Philharmonic.

Samuel Barber

Samuel Barber (1910-1981) var en amerikansk tonsättare, känd för sin lyriska och romantiska stil. Hans mest kända och mest spelade verk är "Adagio for strings"(1936), som ofta använts vid högtidliga och sorgliga tillfällen som vid Albert Einsteins begravning och vid minnesstunden efter mordet på John F. Kennedy. Samuel Barber själv sägs nästan ha varit lite frustrerad över detta styckes popularitet som begravnings-musik och uttryckte: " varför kan de inte använda någon av mina andra stycken i stället"?

Barber skrev även konserter, operor och sånger. Han höll hela tiden fast vid ett tonalt och melodiskt tonspråk, vilket bidrog till hans popularitet, men detta gav honom även kritik från mer avantgardistiska kretsar.

Violinkonsert (1939)

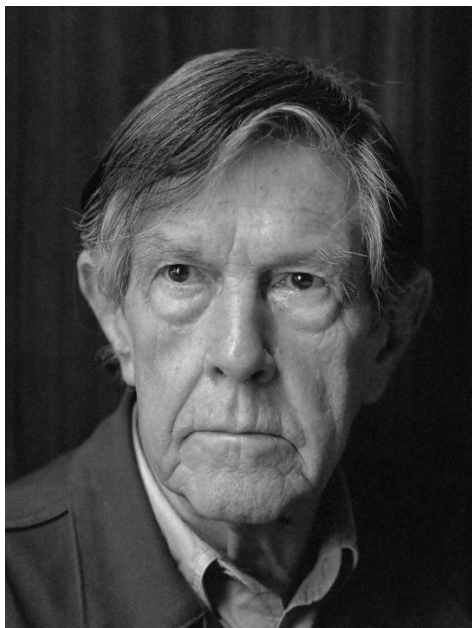
Konserten påbörjades i Schweiz under sommaren 1939. På grund av situationen i Europa flyttade Barber tillbaka till USA i september och skrev senare klart violinkonserten där.

Verket skrevs som en beställning till violinisten Iso Briselli. Efter att ha fått de två första satserna tyckte Briselli att de inte var virtuosa nog. Barber skrev då en tredje sats som var kort och ytterst tekniskt krävande, men den tilltänkte solisten avböjde ändå att framföra verket.

Konserten uruppfördes senare av violinisten Albert Spalding och blev snabbt populär.

Konserten har tre satser:

1. Allegro – är melodisk och romantisk, som en lång sång för violin.
2. Andante - en vacker och melankolisk sats. I likhet med den berömda violinkonserten av Johannes Brahms inleds den andra satsen med ett oboesolo.
3. Allegro in moto pepetue - är en kontrast mot de andra satserna. Kort och virvlande virtuos.

John Cage

John Cage (1912–1992) var en amerikansk tonsättare, filosof, konstnär och en av 1900-talets mest inflytelserika förnyare av musiken. Han studerade komposition för Arnold Schönberg i Los Angeles men bröt tidigt med den traditionella formen för att i stället utforska slump, tystnad och nya klangkällor. Cage inspirerades av zenbuddhism och ville förskjuta fokus från tonsättaren till själva lyssnandet.

Hans mest berömda verk är 4'33", där musiken består av rummets och publikens egna ljud. Han rörde sig i avantgardekretsar i New York och blev bland annat en nära vän och mentor för konstnären Yoko Ono (som senare gifte sig med John Lennon). John Cages musik väckte känslor och var kontroversiell. Efter uruppförandet av 4.33 år 1952 stod konsertbesökare och skrek upprört utanför konsertlokalen. Som person var John Cage dock en avslappnad och vänlig personlighet, som passade väl för TV, där han deltog i spelprogram och lär ha vunnit en stor summa pengar i en frågesport med ämnet svampar!

Atlas Eclipticalis (1961)

Stycket bygger på Atlas Eclipticalis 1950.0, som är en stjärnkarta från 1958. John Cage lade ett notsystem över astronomiska diagram och förvandlade stjärnornas positioner till toner och rytmer.

Verket kan spelas för stor symfoniorkester, men framförs även av betydligt mindre ensembler. Alla instrumental-stämmor är självständiga och har ingen gemensam taktart eller rytm. Alla musiker spelar alltså en individuell stämma, där framförandet är slumpmässigt. Varje framförande är unikt och varierar i längd.

Carl Nielsen

Carl Nielsen

Carl Nielsen (1865–1931) är ofta betraktad som Danmarks största klassiska kompositör. Han växte upp på Fyn och blev känd för sina symfonier, konserter, operan Maskerade samt många visor inspirerade av folkmusik. Hans musik kännetecknas av energi, originalitet och en stark nationell prägel, och spelas fortfarande över hela världen.

Carl Nielsen var anställd som violinist i Det Kongelige Kapel 1889-1905. Från 1905 valde han att ägna sig åt komponerandet på heltid.

Symfoni nr 6 "Sinfonia semplice (1924-25)

1. Tempo giusto
2. Humoreske: Allegretto
3. Proposta seria: adagio
4. Tema con variazioni

Detta är Carl Nielsens sista symfoni. Trots undertiteln "semplice" är den varken lättsam eller enkel – snarare komplex, ironisk och full av kontraster. Carl Nielsen skrev själv i ett brev till sin dotter att: symfonin har en "helt idyllisk karaktär". "Den är tusen mil från en sensation, men oerhört nära mitt hjärta". Han uttalar även till en vän att "den har en helt annan karaktär än mina övriga. Mer älskvärd, flytande eller vad skall jag säga?"

Symfonin uruppfördes den 11/12 1925 med Det Kongelige Kapel och Carl Nielsen själv som dirigent. Musikerna hade inte mycket förberedelsetid, vilket måste ha varit en stor utmaning. Detta är ett verk, som är känt för sina oerhört svårspelade passager. Symfonin rör sig mellan skarpa dissonanser, marschartade avsnitt, lyriska melodier och nästan burleska inslag. Den kan låta både lekfull och bitande ironisk.

Recensionerna var blandade, många uppfattade symfonin som lite märklig och svår att förstå sig på, medan andra uppskattade verkets originalitet och humor.

Baldur Brönnimann

Baldur Brönnimann är en schweizisk dirigent, född 1968 i Basel.

Han är särskilt engagerad i samtida musik och har samarbetat med samtida tonsättare som t.ex. Harrison Birtwistle, Unsuk Chin, John Adams, Kaija Saariaho med flera.

Sedan 2023 är han chefsdirigent för Real Filharmonía de Galicia, som har sin bas i Santiago de Compostela i Spanien, samt är även VD för musikskolan Escola de Altos Estudos Musicais i samma stad.

Sonoko Miriam Welde

Violinisten Sonoko Miriam Welde är född i Bergen 1996. Hon gjorde som nio år gammal sin solistdebut med Bergens Filharmoniske Orkester och har sedan varit solist med flera framstående orkestrar såsom Oslo Filharmoniske Orkester, WDR Sinfonieorchester Köln och Royal Philharmonic Orchestra i London.

Hon har vunnit många priser för sitt spel och representerade 2014 Norge i finalen för Eurovision Young Musicians!

Sonoko Miriam Welde är även en engagerad kammarmusiker och är medlem i stråkkvartetten Opus 13, som bland annat har vunnit andra pris i den internationella tävlingen för stråkkvartetter i Banff, Kanada.

Text: Lennart Palm